

Cser Orsolya:

AZ EURÓRA TÖRTÉNŐ NEMZETI ÁTÁLLÁSI TERV

Rezümé:

A szerző a cikkben az Euró közös valutára való átállását vázolja fel, a magyarországi bevezetés szükséges lépéseinek áttanulmányozásával. Emellett kitekint azon feladatokra, melyek a védelem területén merülnek fel a közös valutára való átálláskor.

Kulcsszavak:

védelmi szektor, átállás, közös valuta, államháztartás

Orsolya Cser:

National Changeover Plan

Résumé:

In this article the author rough out the task of desertion for the Euro as a general currency, included the pre-lection of the necessary steps in Hungary. In addition it reviews for the tasks which come up in the section of defence in connection with the desertion for the Euro.

In this article the author rough out the task of desertion for the Euro as a general currency, included the pre-lection of the necessary steps in Hungary. In addition it reviews for the tasks which come up in the section of defence in connection with the desertion for the Euro.

Keywords:

section of defence, changeover, general currency, finances

I.

A közsféra átállási terve

I.I. A közsféra feladatai az átállás során

Az euróra történő átállás feladatai a közsférában kiemelt jelentőségűek több szempontból is. Egyrészt itt az állam nem csak szervező, koordináló szerepkörben tűnik fel, hanem a közsféra-átállással kapcsolatos feladatainak végrehajtása közvetlen állami felelősségi körbe is tartozik. Emellett a közsférában jelentkező feladatok az ország lakosságának legszélesebb körét közvetlenül is érintik, így itt kiemelten fontos az átállás zökkenőmentes lebonyolítása. A magas színvonalú végrehajtás erősíti a lakosságban a bizalmat az új pénznem iránt, csökkenti a változással együtt járó bizonytalanságot.

A közsféra átállásának tartalma, jelentése alapvetően két megközelítésből

vizsgálható:

- 1 A közsféra szereplőinek, mint szervezeteknek az átállása, ideértve az egyes költségvetési fejezetek, költségvetési szervek teendőit.
- 2 A közsféra által működtetett nagyrendszerek (adó-, számviteli statisztikai rendszer; közsféra illetményei; szociális, jóléti típusú ellátások stb.) átállítása.

Tekintettel arra, hogy a lakosság, illetve a magánszektor felkészülését elsősorban a nagy rendszerek átállításával kapcsolatos feltételrendszer érinti közvetlenül, a nemzeti átállási terv első változatában e funkcionális kérdésekre kell koncentrálni. A költségvetési intézményrendszer átállításával kapcsolatos teendők az átállási terv egy későbbi változatában kerülnek részletesen kifejtésre.

I.I.I. Az érintettek köre

A közsféra átállításának érintettjeit két dimenzióban érdemes vizsgálni. Egyrészt az érintettek köre – közvetetten – felöleli az ország valamennyi lakóját, illetve valamennyi szervezetét. Másfelől a közvetlenül érintettek közé tartoznak a közsféra szereplői, a költségvetés alapján működő nem nyereségorientált szervek és szervezetek, tehát valamennyi költségvetési fejezet és költségvetési szerv.

I.I.II. A közsféra átállítása kapcsán jelentkező funkcionális feladatok

A közsféra által felölelt területek szerteágazó voltára tekintettel valamennyi részterületre külön-külön érdemes bemutatni az adott témát érintően felmerülő egyes feladatokat.

Adó (járulék, illeték, díj) rendszer átállításával kapcsolatos feladatok

A tágabb értelemben vett adórendszer (adók, illetékek, járulékok, hozzájárulások, igazgatási szolgáltatási díjak, felügyeleti díjak – azaz az állam közteher-bevételeinek rendszere) euró-bevezetéssel összefüggő korrekciója, illetve feladatai alapvetően három témakör köré csoportosíthatóak. Ezek a következők:

- a) Az egyes közterhekre vonatkozó jogszabályok módosítása.
- b) A közterhek nyilvántartási rendszerének változtatása.
- c) Egyéb, az adóztatással összefüggő feladatok.

Tekintsük át ezeket részleteiben!

a) Jogszabály-módosítások

Feladatok:

Meg kell vizsgálni, hogy melyek azok a közteher-fizetési kötelezettséget előíró jogszabályok, melyben a közteher vagy szankció mértéke tételes összegben (nem %-ban) meghatározott, vagy a közteher-kötelezettség teljesítésével összefüggően értékhatárt, érték-tartományt, sávhatárt, kedvezményi korlátot tartalmaz, továbbá azokat a jogszabályokat, melyek a közteher-kötelezettséggel összefüggő nyilvántartások vezetésére vonatkoznak.

A jogbiztonság követelményére, a nagyszámú érintettre és a téma

érzékenysége tekintettel indokolt, hogy a jogszabályokban megállapított közteher-fizetési kötelezettségek az euró bevezetése után, ahol lehet, már ne tartalmazzanak forintban kifejezett összeget.

Ugyanakkor az euró-kerettörvényben általános szabályként meg kell határozni azt, hogy az esetlegesen továbbra is forintban feltüntetett összegek átszámítása az euró bevezetése után milyen átváltási mechanizmussal, milyen kerekítési szabályokkal történjen.

A jogbiztonság követelményére, a nagyszámú érintettre és a téma érzékenysége tekintettel a törvényben és önkormányzati rendeletben megállapított közteher-fizetési kötelezettségek esetében elképzelhetetlen, hogy a közterhet megállapító jogszabály még forintban kifejezett összeget tartalmazzon. Ezért e körben nem lennének alkalmazhatóak az átállási kerettörvény átszámításra és kerekítésre vonatkozó szabályai, az e jogszabályokban forintban feltüntetett értékeket euróra kell átváltani és euróban kell kifejezni.

A többi jogszabály esetén az euró kerettörvényben meg kell határozni azt, hogy e jogszabályok alkalmazása az euró bevezetése után milyen átváltási mechanizmussal, milyen kerekítési szabályokkal történjen.

A feladat ütemezése:

A jogszabály-módosítás előkészítését úgy kell elvégezni, hogy annak hatályba lépése az euró bevezetésével egyidejűleg történjen meg. A törvények módosítását a szokásos évi adótörvények módosítását tartalmazó – az euróra való átállást megelőző évben előkészített és a hatálybalépést megelőző 45. napon kihirdetett – törvény rögzítheti. Az önkormányzati rendeletek módosításának hatálybalépése az euró-bevezetés időpontjával egyidejűleg történhet. A differenciált átváltási mechanizmus szabályait az euró kerettörvény tervezetében kell megfogalmazni.

Felelősök:

A jogszabály-módosítás előkészítéséért adók, illetékek, társadalombiztosítási járulékok esetén a pénzügyminiszter, az önkormányzati – helyi adókról szóló – rendeletek módosításáért a települési önkormányzat a felelős.

Költségigény:

A minisztériumok, önkormányzatok saját költségvetésükön belül oldhatják meg a jogszabály-módosítás előkészítését.

Függő kérdés, probléma, döntési helyzet:

- a. Az átváltási árfolyam alkalmazása a jelenleg jellemzően 10-re, 100-ra, 1000-re végződő közterhek, értékhatárok, sávhatárok esetén óhatatlanul euróra, eurócentre végződő fizetési kötelezettség keletkezik. Mind a differenciált átváltási mechanizmus, mind az egyedi jogszabály-módosítás keretében döntést igényel, hogy legyen-e kerekítés, illetve, hogy a kerekítés eurócentre, euróra végződően történjen-e meg. Lefelé kerekítés esetén költségvetési bevétel-kieséssel, felfelé kerekítés esetén többlet-közteherrel kell/lehet számolni. Az eltérés attól függ, hogy a kerekítés euró centre vagy euróra történik meg. A közteher-fizetési kötelezettségek esetén elvileg háromféle szempont szerint lehet a kerekítéseket elvégezni: az „adózóbarát”

megközelítésnél minden esetben lefelé kerekítéssel kell számolni; a „kötségvetés-kímélő” megközelítésnél minden esetben felfelé kerekítéssel kell számolni; a harmadik megoldás a „semleges” hatású kerekítés, amely egyes fizetési kötelezettségeknél lefelé, másoknál felfelé kerekítéssel él.

- b. A társasági adókötelezettség meghatározása alapvetően a számviteli elszámolásra épül. Így az euróra átállás esetén az alapadatokat a számvitelből már ebben a pénznemben kapjuk meg. Az átálláskor azonban lehet egy átszámítási különbözet (ezt nyilván rendezni kell a számvitelben) és attól függően, hogy ez eredményt vagy saját tőkét érint-e, el kell döntenie, hogy mi ennek az adóvonzata.

d) A közterhek nyilvántartási rendszerének változtatása

Feladat, teendő:

- a. Az adózók folyószámláján lévő, forintban vezetett befizetések, kötelezettségek, valamint az egyenleg (tartozás vagy túlfizetés) átváltása euróra, illetve az adóhatóságok más, forintban vezetett külön nyilvántartásainak euróban való vezetése. A nyilvántartási rendszerek átállítása elsősorban a számítógépes rendszerek programozását jelenti. (Az átváltás miatti kerekítés problémája itt is felmerül.) Megoldási alternatíva a folyószámlák értékeinek átváltására:
  - A forint alapon vezetett folyószámlák átállást megelőző napon való lezárása, ezt követően az euró alapon megnyitott folyószámlára átvezetése és az átállás után már ezen a számlán történő könyvelés. Ennél a megoldásnál jelentkehetnek hátrányok (például a mérlegjelentés készítésénél).
  - Az euró bevezetését megelőző évben forintban vezetett folyószámlák lezárása és a teljes év folyószámlájának, a rajta szereplő valamennyi tételnek az átváltása euróra. Az átállás napjától ezen a számlán folyik tovább a könyvelés euróban. Ehhez jogszabályi felhatalmazás szükséges.
- b. Amennyiben az euró-bevezetés napját követően, meghatározott ideig még lesz lehetőség készpénzzel a postán, forintban is teljesíteni a közteher-fizetési kötelezettséget, úgy a nyilvántartási rendszereket erre is fel kell készíteni.
- c. Új illetékbélyegek, közteherjegyek tervezésére, gyártására, elosztására, illetve a jövedéki adóval összefüggésben az adó- és zárjegyek előállítására kell közbeszerzési eljárást kiírni, lefolytatni.

A feladat ütemezése:

Az informatikai rendszerek átállítása előkészítésének megkezdése az E-napot megelőző év. Az euró bevezetésének napját közvetlenül megelőzően két hetet kell biztosítani az áttérés végrehajtására, ez alatt a pénzforgalmi tranzakciókat és az adózói folyószámlára való könyvelést szüneteltetni kell. Az euróra való átállást megelőzően két évvel kell az új illetékbélyeg, közteherjegy, adójegy, zárjegy előállítására vonatkozó közbeszerzési eljárást előkészíteni.

Felelősök:

A nyilvántartási rendszert illetően az APEH, VPOP, önkormányzati adóhatóságok

(az önkormányzati adóhatóságok informatikai-nyilvántartási rendszerét illetően a Magyar Államkincstár), az illetékbélyeg, közteherjegy előállítására, forgalmazására vonatkozó közbeszerzési eljárást illetően a Pénzügyminisztérium–APEH, az adójegy, zárjegy előállítását illetően a VPOP.

Költségigény:

- a. A szervezetek – várhatóan – saját erőforrásaik terhére oldhatják meg a számítógépes rendszerek átállítását.
- b. Az új illetékbélyeg, közteherjegy, adójegy, zárjegy előállításának költsége még nem ismert kb. 2-3 milliárd forintra tehető.

e) *Egyéb, az adóztatással összefüggő feladatok*

- a. Az adóhatóság által rendszeresített bevallási és más – forintösszeget tartalmazó – nyomtatványt, amelyeknek az euró bevezetését követően történik meg a benyújtásuk, vagy válnak esedékessé, euróban kifejezve kell benyújtani (például a tárgyév utolsó időszakáról benyújtott bevallás esetén, melynek esedékessége a tárgyévet követő hó 12., 20. napja, illetve a tárgyévet követően benyújtott éves bevallások).
- b. Ha az adózó az euróra való áttérést követően önellenőrzést nyújt be, vagy a bevallását pótolja az áttérés előtti időszakra vonatkozóan, azt euróban kell megtenni.
- c. A forintban előírt, de az euró-bevezetés után esedékes fizetési kötelezettséget megállapító határozatok esetén a határozatban kettős devizanem-feltüntetés szükséges.
- d. Az APEH társhatóságai számára történő adatszolgáltatás változtatása (például: államháztartási mérleghez, TB-alapokhoz, elkülönített alapokhoz).
- e. Az adóhatóságoknál rendszeresített postai készpénz-átutalási megbízások cseréje.

Az állami nyugdíjbiztosítás területén megoldandó feladatok

1. A Nyugdíjbiztosítási Alapból finanszírozott nyugdíjakkal, valamint nyugdíjszerű ellátásokkal kapcsolatos feladatok

- 1) A már megállapított (folyósított) nyugdíjak (ellátások) átszámítása
Az addig forintban folyósított ellátások átszámítása euróra. Egyéb speciális feladatok (például egyesítési összeghatár átszámítása).
- 2) Az euró bevezetése utáni, új ellátások megállapításának átállítása
A forintban és az euróban elért kereseteket egyaránt figyelembe kell venni a saját jogú nyugdíj alapjának meghatározásánál. Az euróban folyósítandó hozzátartozói ellátást adott esetekben forintban meghatározott saját jogú ellátásból kell meghatározni. Forintban meghatározott és megszüntetett ellátás feléledhet euróban folyósítandó ellátásként. Egyéb speciális feladatok (például nyugdíjminimumok átszámítása) is jelentkeznek.

Mindkét feladattal összefüggésben:

- a) A vonatkozó jogi szabályozás felülvizsgálata, javaslat a szükséges módosításokra.

Általában az euró-kerettörvényben foglalt automatikus átváltási szabály alkalmazandó. Fel kell ugyanakkor mérni, hogy melyik joganyag igényel tételes, technikai jellegű, a megjelölt forint összegek átszámításával rendezhető módosítást és melyek azok a szabályozási területek, ahol a normaszöveg – az adott feladattal összefüggésben – érdemi újragondolása indokolt. A nyugellátásokat szabályozó jogi környezet egyértelműen megköveteli, hogy rendszereinkben a múlt forintadatai továbbra is felhasználhatóak legyenek, amikor már a kifizetések euróban történnek (feléledések, visszamenőleges utalások, illetve visszamenőleges követelések érvényesítése).

- b) Az átszámítás és a kerekítés szabályainak kidolgozása (a múlt forintadatainak használatáról nem mondhatunk le hosszabb távon sem).
- c) Ügyviteli, nyilvántartási és informatikai rendszerek átállítása (átalakítása), ezek módosításának megtervezése és kivitelezése.

A feladat megoldása mind az adatbázisok, mind az azokat feldolgozó programok módosítását igényli. A nyilvántartásban szereplő, részben forintban, részben euróban keletkezett kereseti, jövedelmi adatok (járulékalap, járulék) együttes kezelésének, feldolgozásának lehetővé tétele.

- d) Határozatok, nyomtatványok és a küldemények (utalványok) átszerkesztése.
- e) Ügyfélkapcsolatok, a tájékoztatás rendszerének kialakítása.

Stratégiát kell kidolgozni a nyugdíjasok és a nyugdíj előtt állók megfelelő időben történő tájékoztatásának biztosítása érdekében. A tervezett ún. kiértékelési rendszert, a kifejlesztendő „nyugdíj-kalkulátort” alkalmassá kell tenni a forintban és euróban mért adatok együttes kezelésére, illetve a jogszerzés összesített értékelésére. A nyugellátások (egyéb ellátások) összegét még az euró bevezetése előtt, egy meghatározott időponttól kezdődően, a nyugdíjszelvényen euróban is célszerű kimutatni a korábbtól gyökeresen eltérő nominális színvonalhoz való fokozatos „hozzászokás” érdekében.

2. Külön jogszabály alapján végzett, nem Nyugdíjbiztosítási Alapból finanszírozott (ún. folyósított) ellátásokkal kapcsolatos feladatok

A külön jogszabályban meghatározott jogosultsági feltételektől függő összegű ellátásoknál a feladat döntő részben azonos az előző pontokban leírtakkal. A fix összegű ellátásoknál „egyszerű” átszámítási feladatot kell végrehajtani, emellett azonban külön figyelmet kell fordítani az igen alacsony összegű juttatások felülvizsgálatára, rendezésére (például cukorbetegség támogatása, lakbér-hozzájárulás, tüzelőutalvány). Ennek a területnek a sajátossága az, hogy a jogszabályok módosítását az ellátás „gazdájának”, finanszírozójának kell kezdeményezni, mert nem nyugdíjcélú, nyugdíjszakmai, hanem egyéb megfontolás (cél) húzódik meg mögötte.

Az államháztartásból származó egyéb jóléti, szociális jellegű juttatások átállításával kapcsolatos feladatok

A szociális ellátások területén (pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, családi pótlék, gáz-, távhő-, energiatámogatások stb.) az euró-bevezetéssel kapcsolatban is

felmerül:

- a) A differenciált átváltási automatizmus alkalmazása, és szükség esetén az egyes szociális ellátásokra vonatkozó jogszabályok módosítása
- b) Az ellátások igényléséhez kapcsolódó adatszolgáltatási kötelezettségek felülvizsgálata
- c) Egyéb, az ellátások kifizetéséhez és ellenőrzéséhez kapcsolódó feladatok áttekintése.

Tekintsük át ezeket is részleteiben!

a) Átváltási automatizmus, jogszabály-módosítások

A pénzübeli és természetbeli szociális ellátásokat biztosító törvényeket, miniszteri rendeleteket, önkormányzati rendeleteket át kell tekinteni, és el kell helyezni a differenciált átváltási automatizmus rendszerében. Biztosítani kell azt, hogy a korábbi forintadatok az ellátások jogosultságának ellenőrzéséhez felhasználhatóak legyenek. Amennyiben tételes jogszabály-módosításra kerül sor, annak előkészítését úgy kell elvégezni, hogy a hatályba-lépés az euró bevezetésével egyidejűleg történjen meg.

b) Az igénylési-, nyilvántartási-, és ellenőrzési rendszerek áttekintése

A befizetett járulékokkal megalapozott ellátások esetében a forintban és az euróban elért kereseteket egyaránt figyelembe kell venni. A forintban meghatározott és megszüntetett ellátás feleledhet euróban folyósítandó ellátásként. Az egyes ellátások jogosultsági feltételekhez kötöttek, ezért ki kell dolgozni a jogalap nélkül kifizetett ellátások, támogatások visszafizetésének szabályait, az áthúzódó támogatások elszámolását, nyilvántartási rendszerét, ehhez megfelelő módszertani útmutatót kell készíteni.

c) A határozatok, nyomtatványok és a küldemények (utalványok) átszerkesztése, ügyfélkapcsolatok, a tájékoztatás rendszerének kialakítása

Stratégiát kell kidolgozni a szociális ellátások igénylésének rendszerével kapcsolatban az átállás szabályainak ismertetése érdekében. A legnagyobb költségigényű átállásokat a működési költségek növelésével az állami költségvetés tervezésekor figyelembe kell venni. A szociális területen felmerül az ellátó hálózat szakembereinek (át)képzése, felvilágosítása, amely nem tartalmi kérdés, mert a szakképzések biztosítják a megfelelő tudást. A mindennapi életre való felkészülésnek azonban része kell legyen, hogy a legapróbb kérdéseket is meg kell tudni oldani – tekintettel az ellátottak társadalmi helyzetére, és jelentős felkészülést igényel az ellenőrzési feladatok ellátását végzők számára. Szociális ellátások esetében olyan kérdések is felmerülhetnek, amely megoldására a szakemberek sem tudnak előre felkészülni.

A lakáscélú állami támogatások átállításával kapcsolatos speciális kérdések

Tekintettel arra, hogy a lakáscélú állami támogatások sok szempontból teljesen más módon viselkednek, mint az egyéb jóléti típusú támogatások, ezzel a támogatási körrel külön szükséges foglalkozni. Fő szempontként a bevezetés előtt keletkezett és még fennálló ügyleteket (szerződéseket) mindenképpen el kell választani az euró bevezetése „közben”, illetve azt követően létrejött ügyletektől.

Így a feladatok két csoportba sorolhatók:

a) *Folyamatban lévő ügyletek*

A bevezetéskor már fennálló következő ügyletek esetében merülnek fel jelentősebb feladatok:

- a megelőlegező kölcsön,
- a kiegészítő kamattámogatásos kölcsönök,
- a jelzáloglevélhez adott támogatással nyújtott kölcsönök,
- a kamattámogatott vízi közmű-hitelek.

A támogatásokat meghatározó jogszabályban szereplő támogatás-számítási „képletet” nem kell megváltoztatni, mert nincs utalás semmilyen forint összegre, vagy olyan bankközi kamatra, ami az euró bevezetésével megszűnne, így a mostani jogszabály lényegében euró kompatibilis. A cél természetesen, hogy a támogatott személyek (ügyfelek) esetében a lakástámogatásokkal kapcsolatos hitelügyleteknél az átállás az összteher nagyságára megközelítőleg semleges hatású legyen, önmagában az átállás összteher növekedést, vagy csökkenést ne eredményezzen. Ez a kérdés egyébként fogyasztóvédelmi kérdés, ami a többi bankhitelnél is minden bizonnyal felmerül, így érdemes a Fogyasztóvédelmi albizottsággal egyeztetni. Az állami kiadások tekintetében pedig a bankok támogatás igénylését szükséges ellenőrizni.

Az euró bevezetése a támogatott és minden egyéb bankhitel esetében azt jelenti, hogy a fennálló állomány/törlesztő részletet a visszavonhatatlanul rögzített árfolyamon átváltják, így az eurócentre történő kerekítés módosíthatja csak a törlesztési összeget (ez kb. 2 forint). Ebben a kérdésben a NEB Pénzügyi szektor albizottsága fogalmaz meg ajánlást.

A bankhitelek átállításának minden bizonnyal jelentősebb, elsősorban informatikai jellegű költségei lesznek, amit a költségviselés alapelve szerint a bankok viselnek, hiszen az euróból származó előnyökben hosszútávon részesülnek.

Megjegyezzük, hogy az euró bevezetése természetesen nem fogja azt eredményezni, hogy a támogatott lakáshitel-állomány költségvetési terhe egyik napról a másikra megszűnik, hiszen a korábbi, „drágább” forrásból nyújtott kölcsönöket az adósoknak a támogatási rendszer segítségével a futamidő végéig kell visszafizetnie. Mindemellett várható a kölcsönök felfutása is az euró bevezetését megelőzően, hiszen egy csökkenő magyar hozamkörnyezetben már az alternatív hitelekhez /svájci frank, euró/ képest megéri.

Megfontolandó ugyanakkor, hogy a fennálló támogatott kölcsönök számának csökkentése céljából egyszeri összegű, jelentősebb támogatást nyújthatna a költségvetés a lakáshitelek esetleges visszafizetéséhez. Ez a kiegészítő kamattámogatásos konstrukciónál lehet eredményesebb. Ennek vizsgálatába az érintett jelzálog-hitelintézeteket be kell vonni, de azt mindenképpen érdemes leszögezni, hogy ennek rövidtávon komoly költségvetési hatása lehet, mely hosszabb távon térül meg.

b) *Az átállás előtt jóváhagyott, de az átállást követően folyósított, igénybevett támogatások*

E körben elsősorban a vissza nem térítendő támogatások esetén

(lakásépítési/vásárlási/ kedvezmény, panelpályázat) a szakaszos, vagy későbbi folyósításokkal (például: lakásépítés, nyertes pályázat kifizetése) szükséges foglalkozni. A forintban megítélt, jóváhagyott támogatást a visszavonhatatlanul rögzített árfolyam szerint kell majd euróban kifizetni, a forintban kiállított korábbi számlákat is ezen árfolyam szerinti átszámítással kell elfogadni például: egy építkezés esetén.

A közsféra munkavállalói illetményeinek átszámításával kapcsolatos kérdések

A közsféra foglalkoztatottjainak száma sokszázézes nagyságrendű. Esetükben garantált illetményüket a jogviszonyukra vonatkozó törvények határozzák meg. A közalkalmazottak esetében a pályakezdekre vonatkozó, forintban megállapított, garantált illetmény nő fokozatosan a pályájukon történő soros előmenetel során. A többi bérrendszerben pedig egy, évente meghatározott, forintban kifejezett illetményalapból kiindulva lehet az irányadó illetményt megállapítani. A szabályozás jellege miatt tehát kulcsszerepe van az euróra történő átálláshoz kialakítandó – garanciális jellegű – szabályoknak:

A közsféra illetményrendszereiben az abszolút összegű (forintban megállapított) illetmény- és pótlékalapokat euróra át kell számítani. Ezeket a „vetítési alapokat”, például a köztisztviselői törvényben az illetményalapot, a közalkalmazotti törvényben az illetménytáblázat 10 fizetési osztályának az első fizetési fokozataiban lévő összegeket és a pótlékalapot az euró kerettörvényben szereplő átváltási automatizmus szerint kell átszámítani vagy – amennyiben ez szakmailag indokoltabbnak látszik – az átállás első évére vonatkozó költségvetési törvényben, illetve a jogviszonytörvényben kell megváltoztatni.

Át kell tekinteni az illetményrendszerekhez kapcsolódó ágazati végrehajtási rendeleteket, valamint a szaktörvényeket olyan szempontból, hogy nem tartalmazzanak-e abszolút összegben meghatározott illetményelem(ke)t. Ezeket a kerekítési szabályok alapján kell átszámítani, különös esetben elő kell készíteni a jogszabályok módosítását.

Hasonlóan kell eljárni

- 1) azoknak az önkormányzatoknak, amelyek helyi szabályozásai, rendeletei abszolút összegű illetményeket (illetményelemeket) tartalmaznak.
- 2) Azoknál a költségvetési szerveknél, amelyek kollektív szerződesei, belső szabályozásai abszolút összegű illetményeket (illetményelemeket) tartalmaznak.

Az átszámításhoz rögzített árfolyam szükséges. Tisztázandó, hogy a munkajogi szabályok szerinti hosszabb időszakra számított (például mindig a legutóbbi négy negyedév adatai alapján meghatározott) átlagkereset kiszámításához miként kell átszámítani a forintösszegeket abban az időszakban, amikor átmenetileg még vegyesen vannak forintban és euróban számolt negyedévi adatok is a bérlistákon. Ehhez az euróra történő áttérés során meghatározott fix átváltási aránnyal szükséges elvégezni az ilyen átszámításokat. (Függetlenül attól, hogy a számítás alapjául szolgáló időszak esetleg a fix átváltási arány meghatározását megelőző időre is visszanyúlik.)

Rendelkezni kell a kerekítésekről, egyrészt makroszinten (az illetményrendszerekben lévő abszolút összegek átszámításakor, valamint a szorzók alkalmazásakor), másrészt a munkáltatók által végzett bérmegállapítások és bérkifizetések esetére is.

Makroszinten a kerekítés az illetményalapok stb. átszámításakor, illetve a szorzók

alkalmazásakor történhetne, például csak felfelé (ez többletforrást igényel, de senkit sem érintene hátrányosan), vagy a kerekítés általános szabályai szerint (ekkor a kerekítések nagyjából kiegyenlítik egymást, tehát az esetek nagyjából felében kisebb előnyt, a másik felében kisebb hátrányt okozna az érintettek körében). A kerekítés az abszolút összegben (forintban) megállapított tételeknél magában az illetményrendszerrel szóló törvényben megvalósulna, míg a szorzók alkalmazása eredményeként kialakuló illetményelemeknél a szabályt elő kell írni.

Az illetményrendszerek általában havi bértételeket tartalmaznak, ahol az egész euróra kerekítés felfelé történő kerekítés esetén 0–99 eurócentet (kb. 0–260 forintot), általános kerekítés esetén 0–50 eurócentet (kb. 0–130 forintot) jelentene. Ez egy ma 20 000 forintos közalkalmazotti pótlékalapnál (ez a legkisebb abszolút összeg a bérrendszerben) tétel akár 1,3%-os hatású is lehet. Ezért a kerekítés euróra vagy 30, 50, 80 centre is történhet makroszinten. (Most például száz forintra kerekítés van az illetmény-megállapításnál a közalkalmazottak körében és aktuálisan 50 eurócent mondjuk 130 forint.)

Mikroszinten a kinevezésben szereplő illetménytételek meghatározásakor a makroszinten alkalmazott, illetve előírt kerekítési szabályokat kellene alkalmazni. Ugyanakkor a bérszámfejtés során akár a 10 centre történő kerekítést, sőt a centekben történő számolást sem feltétlen zárnánk ki a nettó illetmények (kereseti összegek) megállapításakor a bérlistákon.

Döntési pontot jelent, hogy az átállás időpontjára (ami valószínűleg az év első napja lesz) célszerű-e az illetményrendszer mértékeire (köztisztviselői illetményalap, közalkalmazotti illetménytábla stb.) vonatkozó változásokat időzíteni vagy sem. Ha az átállás időpontjában nem történik mértékváltozás, akkor a közszolgálati alkalmazottak pontosan látják, nyomon követhetik az átszámítás hatását a saját illetményükre. Amennyiben az átállás időpontjára mértékbeli változást (növelést) időzítünk, akkor ez a pontos nyomon követés nem lehetséges, viszont „elfedhetővé” válnának az átszámítás (valószínűleg felmerülő) kisebb hibái.

A bérszámfejtési rendszereknek az átállás időpontját követően azonnal készen kell állniuk az euróban történő számfejtésre. Ehhez az illetményeknek, távolléti díjaknak, munkajogi átlagkereseteknek, továbbá a levonásoknak (adóknak, járulékoknak, egyéb tételeknek) euróban történő meghatározása szükséges. Mindez az előző pontokban foglalt feladatok olyan időben történő elvégzését igényli, hogy a bérszámfejtési rendszerek fel tudjanak készülni az euróban történő (esetleg egy ideig kétféle pénznemben való párhuzamos) számfejtésnek az átállás időpontja utáni azonnali elvégzésére. A MÁK-nak célszerű külön bérszámfejtés átállási tervet készítenie.

Ennek az átállási tervnek arra is ki kell terjednie, hogy az átváltási árfolyam rögzítését követően, az átállás időpontját megelőző hónapokban a forintban történő bérszámfejtésről készülő elszámolást a munkavállalók a szokványos és kötelező forintban történő kimutatás mellett tájékoztatás, az új pénznemben történő számítás megismerése céljából megkapják euróban is. Az átszámítás a rögzített hivatalos árfolyamon történik. Ez a tájékoztatás egyértelműen el kell, hogy különüljön a hivatalos, forintban történő elszámolástól.

Az euróban meghatározott illetményeket az áttéréskor kinevezés-módosításként kell kezelni akkor is, ha az illetmények nem emelkednek.

A NEB korábbi döntése alapján egyszerre történő (nem fokozatos, nem szakaszos) átállásra kerül sor. Mindazonáltal az átállás után hosszabb ideig, akár egy

évig is indokolt lehet a rögzített árfolyamon megadni forintösszegben is a bruttó és a nettó kereseteket, ami a mai és jövőbeni bérszámfejtési technikák mellett különösebb problémát, többletmunkát nem okozhat.

Ez alapvetően a munkavállalók tájékozódását szolgálja.

A számviteli rendszer átállításával kapcsolatos teendők

A gazdaság működése egészének szempontjából is nélkülözhetetlen jelentőségű a számviteli rendszer, a számviteli nyilvántartások esetében az átállással kapcsolatos teendők zökkenőmentes megoldása. Ezen a területen a következő főbb feladatok, teendők jelentkeznek:

Jogi szabályozási feladatok:

- Fel kell mérni, hogy a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényben (Szt.) és a felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletekben milyen előírásokat kell megváltoztatni, és milyen átmeneti rendelkezéseket kell hozni. (Ehhez néhány más tagországtól szerzett nemzetközi tapasztalatokat is szükséges figyelembe venni.)
- Fel kell mérni, hogy a számviteli jogszabályok változtatásának milyen kihatásai lehetnek az adórendszerre, adóbevételekre.
- Fel kell mérni, hogy a számviteli adatokra épülő, a számvitelhez kapcsolódó más jogszabályokra a számviteli módosításoknak milyen kihatása lehet, illetve más jogszabályoknak az euróra való átállás miatti módosítása a számviteli jogszabályokban milyen változtatásokat igényel.
- Fel kell mérni a könyvelők és a könyvvizsgálók bevonásával, hogy a különböző gazdálkodó szervek körében (szektoroknál) a számviteli áttérésnek milyen költségigénye lehet, főleg az államháztartási szektorban (ehhez az Állami Számvevőszék segítségét is igénybe lehetne venni), és milyen gyakorlati problémák merülhetnek fel.
- Az átállási költségek elszámolásával összefüggésben meg kell vizsgálni, hogy hogyan oldható meg, hogy az ne egyszerre sújtsa a cégeket [például arra céltartalék képzése előre, vagy annak időbeli elhatárolása a felmerüléskor, vagy azt alapítás-átszervezés aktivált értékeként kezelni].
- Az államháztartási szektorban az áttérési költségek intézményi költségvetésbe való beállításakor vizsgálni szükséges, hogy azok valóban megalapozottak legyenek.

A feladat ütemezése:

A jogszabály-módosítások hatálybalépése az euróra való átállás napja, a kihirdetés napja ezt megelőző – kellő felkészülési időt biztosító – időpont. Az euróra való átállás napját megelőző napi számviteli zárás és a záróadatok átszámítása érdekében átmeneti szabályozásra (rendeletekre) lesz szükség.

Felelősök:

A jogszabály-módosítások előkészítéséért a pénzügyminiszter, az egyes intézmények számviteli rendjéért az intézmények.

Költségigény:

Az intézmények számviteli szoftvereinek átállítása egyelőre nem becsülhető költséggel jár. A költségek viseléséről döntés a későbbiekben születhet.

Statisztikai rendszerek átállítása

A számviteli rendszer mellett szintén az egész gazdaság szempontjából nagy jelentősége van a statisztikai rendszerek szükséges módosításának. Különösen az átállás időszakában kiemelten fontos, hogy az átállás előtti és az azt követő időszakra is megbízható, összehasonlítható statisztikai adatokkal rendelkezünk. Ezen a területen a súlyponti feladatok a következők:

- A statisztikai információs rendszer területén a feladat alapvetően az értékalapú adatok euróra történő átállítása, mind az adatgyűjtések, mind a publikációk, illetve statisztikai adatbázisok területén.
- A Központi Statisztikai Hivatalban most indult el a 2009–2012. évekre vonatkozó stratégiai koncepció kidolgozása. Az euró átállási feladattervet szükséges ebbe a dokumentumba beépíteni.
- Az euróra történő átállásig terjedő időszak első felében az adat-gyűjtésekre, adat-feldolgozásra (informatika), illetve a tájékoztatás területeire kiterjedően kell a megfelelő koncepciókat, terveket kidolgozni. Az átállás időpontjától visszafelé számított tervek elkészítését az időszükséglet függvényében kell elkészíteni. A tervezés során a következő főbb feladatokra célszerű koncentrálni:
  1. Meg kell vizsgálni, hogy jogszabályi módosítást igényel-e a statisztika esetében a bevezetés.
  2. A tényleges átállás időpontjától kezdődően a KSH az adatgyűjtéseit euróban fogja végrehajtani. Módszertani és költségelemzést követően döntést kell hozni, arra vonatkozólag, hogy egy átmeneti időszakban lesz-e duális (euróban és forintban egyaránt kifejezett) adatgyűjtés?
  3. Meg kell határozni az értékalapú adatgyűjtések esetében a kérdőíveken alkalmazandó euró nagyságrendeket (euró vagy ezer euró), illetve a kerekítés szabályait.
  4. Meg kell határozni az átszámítandó adatsorok, indikátorok listáját, a statisztikai adatsorok, adatbázisok kezelését, konvertálását, átállítását, időhorizontját, publikációs technikáját.
- Az eurót már bevezetett tagállamok tapasztalatainak felhasználásával módszertani útmutatót kell készíteni az átszámítás technikájára.
  1. A különböző érték-alapú statisztikai publikációkat át kell alakítani. Meg kell határozni a duális (euróban és forintban is kifejezett) adatközlés időtartamát.
  2. Meg kell határozni azokat az adatsorokat, amelyeket „euró övezet” és „nem-euró övezet” bontásban is elő kell állítani.
  3. A bevezetés előtti időben a felhasználókat és a sajtót tájékoztatni kell a bevezetés statisztikai következményeiről, az alkalmazott módszerekről.
- A módszertani megoldásoknak, informatikai megoldásoknak célszerű t-2. évben, a historikus idősoroknak a t-1. évben elkészülnie.

- A tervek kidolgozása a KSH feladata. A nem KSH által gyűjtött adatok, publikációk esetében is az elfogadott, egységes elvek alkalmazását kell kötelezővé tenni. Ezen adatok beszerzése az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programban meghatározott adatgyűjtő szervezetek feladata, ezért célszerű az Országos Statisztikai Tanács bevonása.
- Meg kell határozni az átállás miatti költségigényeket (adatgyűjtés, adatfeldolgozás, szoftver-készítés), melyek alapvetően a t-2. és a t-1. évben merülnek fel.

Az államháztartás tervezési és beszámolási rendszerének átállása

Az euróra történő átállást követően természetesen a közszféra, az államháztartás szereplői is euró-alapon gazdálkodnak, így a költségvetésük is euróban készül, beszámolóikat is euróban kell elkészíteniük.

Az átállást követő időszakok euróban történő nyilvántartásán túl – a tervezési és beszámolási idősorok bemutatásának igénye miatt – elengedhetetlen az archív, korábbi évekről származó adatok átalakítása és euróban történő nyilvántartása is.

Bár, az új pénznemre történő átállás, az átváltási árfolyam ismeretében, tulajdonképpen, egy egyszerű matematikai művelet, mégis érdemes néhány szempontot figyelembe venni.

- Az adatokat, jelenleg – a törvényi prezentációknak megfelelően – millió forintban, egy tizedessel tarjuk nyilván. Az euróra történő átállás esetén, az adatok nyilvántartására célszerű olyan nagyságrendet választani, amely a lehető legjobban közelíti a most nyilvántartott összegeket, a kerekítésből adódó hibák minimalizálása érdekében.
- Az adatok bizonyos torzulása elkerülhetetlen, de ha figyelembe vesszük a várható átváltási árfolyamot, illetve a jelenleg nyilvántartott költségvetési alapadatok nagyságrendjét, akkor megállapítható, hogy az euró-alapú adatokat ezer euróban, tizedes nélkül, vagy ezer euróban, egy tizedessel célszerű nyilvántartani.
- A törvényi prezentáció konzisztenciája miatt fontos továbbá a nyilvántartott alapadatok és a törvényi prezentációk összehangolása.

Az államháztartás adósságának átállítása

Az államadósság jelentős, nem forintban fennálló része esetében is számos teendőt keletkeztet az euróra történő áttérés. Két kiemelkedő fontosságú terület köré gyűjthetők a megoldandó feladatok az euró bevezetése előtt. Az üzleti, elszámolási napok meghatározása (Üzleti napok), valamint az adósság euróra történő konverziójának módszere, illetve ehhez kapcsolódóan az új, ezt követően már euróban denominált állampapírok újra címletezése. (redenominálás és renominálás)

a) Üzleti napok

Jelenleg a munkaszüneti napok, és a munkanapok – néhány nemzetközi munkaszüneti naptól kivéve – nem illeszkednek az EMU és az Európai Bizottság által javasolt, TARGET operating days révén meghatározódó munkanapok köréhez. A TARGET által meghatározott munkaszüneti napok a következők: újév, nagypéntek, húsvét hétfő, május 1., karácsony napja (december 25.) és

december 26. Csatlakozásunkat követően vélhetően tovább erősödik a határon túli üzletek szerepe, így szükségessé válhat a TARGET alkalmazása. A határon belüli kereskedelem tekintetében az Unió is szabad kezet ad, tehát ez nem igényel különösebb egyeztetést.

b) Redenominálás (adósságkonverzió)

Mivel a Monetáris Unión belül az euró az egyetlen fizetőeszköz, értelemszerűen az államadósságot is euróban kell kifejezni. A redenominálás leegyszerűsítve a nemzeti fizetőeszközben kifejezett adósság euróra történő konvertálását jelenti. Nem jelenti az értékpapír bármilyen más jellemzőjének megváltoztatását, még a címletérték változtatása sem értendő ide (ez a redenominálás témakörébe tartozik). Az Európai Bizottság a redenominálás végrehajtására vonatkozóan négy elméleti módszert ajánlott, de ezek közül minden ország az ún. „bottom-up” megközelítést (azaz az egyedi kötvények (címletenként) vagy kötvénytulajdonosok szintjén történő redenominálást) választotta. Amennyiben Magyarország is a bottom-up módszert választja, dönteni kell arról, hogy a kötvénytulajdonosok vagy a kötvény címletértékek szintjén történjen-e a redenominálás. Dönteni kell arról, hogy euróra vagy eurócentre történjen-e a kerekítés. Mivel az euróra kerekítés esetén a kerekítési hiba jóval nagyobb, ezért ebben az esetben pénzkifizetésre is sor kell, hogy kerüljön. A redenominálásról való majdani döntésnél a legfontosabb alapelv, hogy az egyes pozíciók és származékos kontraktusok folytonossága biztosítva legyen a redenominálás után is. A kötvény és kincstárjegy tulajdonosok értékpapírban foglalt jogainak változatlanok kell maradnia, továbbá a cash-flow-nak és a meglévő mögöttes és fedezeti pozícióknak ugyancsak érintetlennek kell lenniük. Az állampapírok valamennyi feltételében biztosítani kell a folytonosságot. Fontos tényező a választott eljárás költsége. A harmonizációs lépések közül a redenominálás az, amelyik a legjelentősebb költségvonzattal bír. A költségek egyik felét a kerekítésekből adódó készpénzes kompenzációs kifizetések, míg másik felét az adósságállomány növekedése teszi ki. Minél több sorozat van, annál nagyobbak lesznek a kompenzációs kifizetések. Mindez megelőzhető a sorozatok számának csökkentésével, amit – az EMU tagságunkat megelőző években – kötvénycserék, illetve visszavásárlások révén optimalizálni lehet. A redenominálás várható költsége korábbi számítások szerint 200 millió – 1, 8 milliárd forint között mozoghat. Figyelmet kell arra is fordítani, hogy a hazai és a nemzetközi elszámoló-rendszerek hogyan képesek kezelni a változást. A piaci szereplőknek és az elszámoló-házaknak elegendő időt kell biztosítani a felkészülésre. Mindezeket túl Magyarországnak figyelembe kell vennie a már EMU tag országok tapasztalatait is annak érdekében, hogy a redenominálás után kialakuló állampapír-struktúra könnyedén beilleszthető legyen az EMU piacába. Fel kell mérni, hogy melyek azok a letétkezelő helyek, ahol a legjelentősebb állományok kerültek elhelyezésre, majd ennek ismeretében kell létrehozni egy egyeztető fórumot, ahol a leginkább érintett piaci szereplők, továbbá a KELER, a BÉT részvételével fel lehet készülni a redenominálás végrehajtására. A redenominálásnak gyorsnak, könnyen megvalósíthatónak, méltányosnak és költséghatékonynak kell lennie. A lehető legpontosabb módszert kell kiválasztani, annak érdekében, hogy elkerülhető legyen a mögöttes pozíciók átállás miatti történő felszámolása. A kibocsátók számára az átállás jelentős költségterhet jelenthet (kerekítés, kompenzációs kifizetések, egyes befektetői költségek

átvállalása), azonban ezzel szemben egyes jövőbeni költségek akár jelentősen is lecsökkenhetnek a növekvő likviditás és az egységes platform miatt. Szükséges lehet támogatást nyújtani más, az államháztartáshoz tartozó szervezeteknek és a privát kibocsátóknak, fennálló adósságuk euróra történő konverziójára vonatkozóan, annak érdekében, hogy a teljes magyar kötvénypiacon akadálytalan legyen az átállás

c) Renominálás (újracímletezés)

A redenominálást követően az átalakított sorozatok címletértékeiből a konverziós rátától függően tört címletértékek alakulhatnak ki. Ezért az újracímletezés, azaz a renominálás újabb problémát jelent. Döntést igényel, hogy renomináljuk-e az adósságpapírok címleteit. Az EU, illetve a tagállamok többsége támogatta a renominálást, mivel ez egy újabb lépés az egységes piac, és ezáltal a növekvő likviditás felé. De az új, tört címletértékek egységes címletté történő átalakítása (például 500 vagy 1.000 euró) számos újabb bonyodalmat és jelentős költséget okoz. A zökkenőmentes átállás azt feltételezná, hogy minden befektető egyes sorozatokból birtokolt állampapír-mennyiségének névértéke osztható ötszázal, vagy ezerrel, vagy amennyi az új címletérték. Mivel ez egészen bizonyosan nem így lesz, újabb kerekítésekkel és kompenzációs kifizetésekkel kellene szembe nézni.

A helyi önkormányzatok felkészülésével kapcsolatos speciális feladatok

A helyi önkormányzatokra – az államháztartás egyik alrendszeréeként – komoly feladatok hárulnak az euró bevezetésével kapcsolatban jogalkalmazóként és jogalkotóként egyaránt. Ennek főbb stratégiai irányai következők szerint összegezhetők.

Az önkormányzatok a beszámolási, számviteli rendszerükkel szervesen kapcsolódnak az államháztartáshoz, azonban feladataik elvégzéséhez, kötelezettségeik teljesítéséhez számtalan saját rendszerrel (könyvelési, nyilvántartási) rendelkeznek, melyek átállítását biztosítani kell.

A törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására a képviselő-testület rendeletalkotási joggal rendelkezik. Rendkívül fontos, hogy az önkormányzatok megfelelő segítséget, iránymutatást kapjanak a rendeletek módosításához. Át kell tekinteni az önkormányzati rendeletek körét (ez rendkívül szerteágazó feladat, elsődlegesen a Jogi albizottság munkáját érinti). Meg kell vizsgálni, hogy mely esetben szükséges „központi” jogszabály módosítás a helyi rendeletek módosításához (például helyi adók, szociális segélyezés), illetve mely rendeleti kör az, amit az önkormányzat „saját hatáskörben is” el tud végezni (lakbér, étkezési, különböző közüzemi díjak stb.). Vizsgálni szükséges a különböző illetékek, hatósági eljárások (például okmányiroda, építésügyi hatóság) kérdését is. Az önkormányzati rendeletek területén ugyanakkor különösen fontos, hogy – általános szabályként, valamint végső biztosítékként – az euró kerettörvény automatikus átváltási szabályai működjenek.

Külön vizsgálandó a meglévő jogviszonyok, megkötött hosszú távú szerződések kérdése (például beruházással, vagyonkezeléssel kapcsolatban). Ehhez kapcsolódón az átálláskor folyamatban lévő beruházások elszámolása is kezelendő kérdés (milyen dokumentumok alapján, pénznemben stb.). Természetesen a szerződések folytonosságának elvét itt is alkalmazni kell.

Az önkormányzatok fejlesztési elképzeléseik megvalósításához, feladataik

ellátásához a nemzetgazdaság szempontjából is jelentős hitelállománnyal, kötelezettségvállalással rendelkeznek. Ezért a hitelek átszámításának módja, feltételei kiemelt jelentőséggel bírnak az önkormányzatok szempontjából.

A készpénzkezeléssel kapcsolatos képzések szervezése – bár ez már az átállási folyamat végét vetíti elő – szintén szerves része az önkormányzatok felkészítésének, hiszen ez napi feladatként (például segélyfizetés kapcsán, vagy a mindennapi gazdálkodást érintően) a legkisebb önkormányzatnál is jelentkezik.

Az átállás jelentős változást eredményez minden területen. Az önkormányzatok felkészítése kiemelt jelentőséggel bír, hiszen az állampolgárok elsősorban rajtuk keresztül veszik igénybe a különböző közszolgáltatásokat (oktatás, szociális ellátások, egészségügy, önkormányzati iroda stb.). Az önkormányzatok széles feladat- és hatásköréből adódóan minden érintett ágazat aktív közreműködése szükséges az önkormányzatok tájékoztatása érdekében.

I.II A közsféra átállításával összefüggő további feladatok a következő 1 évre

- a) Az előbbieken említett feladatok mindegyike az euró-bevezetés dátumához kötődik és végrehajtásuk megkezdésének időpontja egyetlen esetben sem korábbi, mint az euró-bevezetés évét megelőző 3. év. Ezért – a céldátum ismerete nélkül – a közeljövőben mindösszesen e feladatok konkretizálására, a döntési pontok és döntési alternatívák megfogalmazására lehet sort keríteni.
- b) A közsféra átállításának másik jelentős területe a közsféra intézményrendszerének átállítása. Ennek részletes tárgyalására a nemzeti átállási terv következő változatában kerül sor. Ezen a helyen csak jelzésszerű utalást teszünk néhány olyan területre, amelyek esetében a szervezetek szinte mindegyikében komoly feladatot jelent majd az átállás:
  1. a költségvetési szervek elemi költségvetési és beszámolási rendszerének átállítása,
  2. ehhez kapcsolódóan is a költségvetési szerv számviteli rendszerének teljes körű átállítása,
  3. a költségvetési szervnél alkalmazásban álló munkavállalók illetményének, munkabérének átszámítása,
  4. mindezekhez kapcsolódóan az informatikai rendszerek szükséges átállítása.

II.

A védelem euróátállással kapcsolatos várhatóan felmerülő feladatai

II.I Költségvetési tervezéshez kapcsolódó feladatok

A fegyveresek gazdálkodásának egyik legalapvetőbb feladata a mindenkori költségvetés kimunkálása és az ezzel kapcsolatos egyéb tervezés és munkálatai:

- Biztosítani kell, hogy az átállás időpontjától (feltételezve a január 1-jei átállást) a költségvetés euróban kerüljön végrehajtásra. Ehhez az előző év során, a tervezés folyamatában biztosítani kell az euróban történő tervezés feltételeit, miközben a hivatalos pénznem a forint.

- A fentiek alapján meg kell vizsgálni – a kettős árjegyzés mintájára – a kétféle pénznemben történő tervezés szükségességét.
- Az euró bevezetésének időpontjától a költségvetés végrehajtása során már kizárólag az euró alkalmazását javasoljuk.
- A hosszú távú szerződések feltételrendszere érintheti a bevételek és a kiadások tervezését.
- Külön gondot kell fordítani a kincstári költségvetés összeállítására, melyet a tárcáknak a minisztérium, valamint a felügyeletük (irányításuk) alá tartozó költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok vonatkozásában először a költségvetési törvény elfogadása után – még decemberben – forintban és euróban is el kell elkészíteni, majd a végleges változatot (januárban) euróban kell összeállítani. Ez képezi az alapját a költségvetési szervek és a fejezeti kezelésű előirányzatok elemi költségvetésének, amelyet a bevezetés évében már euróban kell elkészíteni. Itt – a folytonosság elvét figyelembe véve – javasolt megfontolni, hogy az időközi mérlegjelentések és a féléves költségvetési beszámoló mindkét pénznemben készüljenek el. Ebben az esetben azonban az elemi és a kincstári költségvetést is javasolt mindkét pénznemben elkészíteni. Ekkor – a kerekítések miatt – rögzíteni kell, hogy az euróban összeállított beszámoló és költségvetés a „hivatalos”, a forintban összeállított pedig „tájékoztató jelleggel” készül. (Ehhez szükséges az Áht. és az Ámr. módosítása is.)
- Vizsgálatot igényel a kerekítés kérdése is. A tervezés során az euro-összeget javasoljuk árfolyambázisként (a tervezés kiinduló pénznemeként) alkalmazni, és a költségvetést a rögzített árfolyam alapján forintra átszámítani. Döntést igényel az átváltási árfolyam és a kerekítés módjának alkalmazása (megítélésünk szerint itt a rögzített árfolyam és a matematikai kerekítés alkalmazható).
- Tekintettel arra, hogy a fejezet felügyeletét ellátó szervek vezetőjének felelőssége a fejezet költségvetésének megtervezése a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) által megadott sarokszám (keretszám) alapján, a fenti kerekítési probléma is kezelhető, ha az NGM a fejezet keretszámát forintban és euróban is megadja a tárcák számára az átváltási árfolyam figyelembe vételével.
- A tervezés során az egyeztetések és a sarokszám visszatervezésének minden fázisában célszerű a forint és az euró pénznemek használata.
- A tervezés valamennyi fázisában biztosítani kell a kétféle pénznem alkalmazását. Jelenleg folyamatban van a Költségvetési Gazdálkodási Rendszer (KGR) keretén belül a Költségvetési Tervező Rendszer (KTR) kialakítása, amely során érdemes figyelmet fordítani arra, hogy a rendszer támogassa a kétféle pénznem használatát, illetve biztosítsa a zökkenőmentes euró átállást.
- A harmadik devizában történő kifizetések tervezésénél kiemelt figyelmet kell fordítani a megfelelő (kereszt)árfolyam alkalmazására.

II. II A költségvetés végrehajtása során jelentkező feladatok

Az előző pontban elkészített költségvetés végrehajtása tekintetében kétféle feladatcsoportot kell elvégezni. Egyrészt az átállást megelőző év feladatait:

- Az átállást megelőző évben érdemes megfontolni az évközi költségvetési módosítások (például: többlettámogatás biztosítása az általános tartalék vagy az általános tartalék terhére) során – a rögzített árfolyam alapján – a kétféle pénznemben történő döntéshozatalt. Egyértelműen rögzíteni szükséges, hogy milyen típusú előirányzat-átcsoportosítások esetében és mely időponttól kell alkalmazni mindkét pénznemet.
- A költségvetési szervek esetében biztosítani kell, hogy a házipénztár január 1-jei nyitására szükséges nyitó készpénz-készlet rendelkezésre álljon.
- A valutapénztárban problémaként jelentkezik a harmadik pénznemben meglévő t-1 év végi valutakészlet értékének átszámítási módja, tekintettel arra, hogy a könyvvezetés pénzneme forintról euróra változik.
- Biztosítani kell a különböző utalványok (étkezési, üdülési stb.) átváltását (amennyiben a felhasználás áthúzódik az euró bevezetésének évére), vagy a címletek kettős pénznemben történő feltüntetését;

El kell végezni továbbá az átállás évének feladatait:

- Az előző évről áthúzódó tételek (vevők, szállítók, kötelezettségek, követelések, kötelezettségvállalások) esetében el kell végezni az átváltást az új pénznemre. A szerződések átszámítása az előre rögzített árfolyam alkalmazásával történik, a matematikai kerekítés szabályai szerint. A nyilvántartásokat is ennek figyelembe vételével kell módosítani.
- A t-1 és az azt megelőző évben képződött maradványok (visszahagyás, visszafizetés) felülvizsgálata esetében problémát jelent a maradvány átváltása euróra. Biztosítani kell, hogy a kötelezettségvállalással terhelt maradvány átszámítása ugyanazzal a módszerrel történjen, mint a kötelezettségvállalást megtestesítő szerződések átszámítása.
- A t-1 év zárszámadását forintban és euróban is javasoljuk összeállítani.
- A magyar államkincstárnál vezetett valamennyi nyilvántartást euróra kell átállítani
- A forintban megkötött támogatási szerződéseknel szabályozni kell az elszámolás elfogadásakor alkalmazandó árfolyamot. A rögzített árfolyam alkalmazása javasolt (matematikai kerekítés szabályai szerint).

II.III. Számviteli feladatok, költségvetési beszámolás

A következőkben a már megtervezett és végrehajtott költségvetés alapján kell elkészíteni a költségvetési beszámolót és az ahhoz kapcsolatos számviteli feladatokat, melyek az alábbiak:

- A számvitel területén biztosítani kell a folytonosság elvének érvényesülését a záró adatok és a nyitó adatok átváltásánál, melyre vonatkozóan útmutatót szükséges összeállítani a költségvetési szervek részére (átváltási módszer, kerekítés, az átváltás megfelelő

dokumentálása).

- Kiemelt feladat a pénzügyi számviteli rendszerek felkészítése az euro-átállásra. Ez a legtöbb rendszer esetében nem okoz problémát, mert a tranzakciós rendszerek általában képesek többféle pénznemet kezelni, ugyanakkor fontos felmérni a jelenlegi helyzetet, tekintettel arra, hogy a nem kellően felkészített rendszerek jelentős kockázatot jelentenek (jelentős költség- és erőforrás-igény, adatok elvesztésének kockázata).
- Az informatikai rendszerek esetében érdemes felhívni a figyelmet már most az euro-kompatibilitás fontosságára, mert így a bevezetésre kerülő rendszereknél megfelelő figyelmet és hangsúlyt kaphat a téma a követelményspecifikációk kidolgozásánál.
- A múltbeli számviteli adatok átszámítása euróra a számviteli megőrzési idő figyelembe vételével (t-8 év). Javasoljuk, hogy a beszámolók adatainak átszámítása a magyar államkincstárban történjen, majd a kincstár küldje meg a fejezetek részére az euróban összeállított beszámolót. Az analitikus és főkönyvi nyilvántartások visszamenőleges átszámítását nem javasoljuk.
- Az állományi jellegű adatokat (például tárgyi eszközök, készletek, követelések, kötelezettségek, függő, átfutó, kiegyenlítő tételek) euróra kell átszámítani a rögzített árfolyam felhasználásával. Szabályozni kell a nyilvántartás során alkalmazott tizedesjegyek számát, illetve a kerekítés szabályait.
- Módosítani szükséges valamennyi nyomtatványt, beszámoló űrlapot.

II.IV Informatikai rendszerek átállítása

Tekintettel arra, hogy az információtechnológiai rendszerek átállítása külön fejezet a NÁT-on belül, itt csak a központi költségvetés átállásával kapcsolatos feladatokra térünk ki:

- A számviteli rendszerek átállítása a számviteli feladatok között bemutatásra került.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a közszféra illetményszámfejtési rendszere, a KIR átállítására. Jelentős feladat a rendszer felkészítése a kétféle pénznemben történő számfejtésre, valamint a különböző adatszolgáltatások, kimutatások összeállítására, a kerekítés helyes alkalmazására, különösen akkor, ha – más tagállamok mintájára – mi is alkalmazzuk az átmeneti időszakban a kétféle fizetési jegyzék átadásának módszerét a közszféra alkalmazottai részére.
- Az informatikai rendszerekkel összefüggésben fontos megvizsgálni az elsősorban nem pénzügyi-számviteli, hanem szakmai nyilvántartó rendszerek euró-kompatibilitását, illetve az átállás ehhez kapcsolódó feladatait, idő- és költségigényét. Ezek a rendszerek (például: bírság-nyilvántartó rendszerek, számlázó-rendszerek, egyéb, a költségvetési szervek által üzemeltetett nyilvántartó rendszerek) gyakran a pénzügyi-számviteli rendszerek analitikájaként működnek, sok szálon kapcsolódnak a tranzakciós rendszereknek, ugyanakkor jellemzően egyedi fejlesztésűek, így kevésbé

képesek a többféle pénznem kezelésére, mint a különböző ügyviteli alkalmazások.

- Az informatikai rendszerek átállítása jelentős költség- és időigénnyel jár, ezért javasolt minél hamarabb felmérni a jelenlegi helyzetet a költségvetési szervek teljes körére a feladatok pontosabb tervezéséhez. A felmérés eredményét a Közszéferá Albizottságnak is érdeemes tanulmányozni, majd ennek függvényében részletesebb vizsgálat alapján pontos költségbecslést végezni. A többletforrás-igény a felmérést követően határozható meg.
- Az átállást követő időszakban valamennyi informatikai rendszernél biztosítani kell a kettős pénznem alkalmazását, melyre a meglévő rendszereket fel kell készíteni.
- A Magyar Államkincstár rendszereit teljes körően fel kell készíteni az euróban történő nyilvántartásra (kötelezettségvállalások, előirányzatok, számlavezetés stb.). Ezt már a KGR bevezetése kapcsán figyelembe kell venni.

II.V Jogi feladatok

Az euró átállás jogi feladatai tekintetében csak a központi költségvetés átállásával, a költségvetési tervezéssel és beszámolóval kapcsolatos feladatokra térünk ki.

- Elengedhetetlen a számviteli törvény és a kapcsolódó kormányrendeletek felülvizsgálata (például könyvvezetés pénznemének meghatározása, beszámoló űrlapok módosítása, kerekítési különbözetelek elszámolása, számviteli politikára vonatkozó szabályok stb.).
- Az áht-ban, illetve ámr-ben meghatározott kamatmértéket felül kell vizsgálni (ahol például a jegybanki alapkamat + rögzített % került meghatározásra).
- A számviteli és a költségvetésre vonatkozó jogszabályokban egyértelműen rögzíteni kell a könyvvezetés és a tervezés/nyilvántartás pénznemét, illetve az átmeneti időszakban a kétféle pénznemben történő beszámolás szabályait (alkalmazási időtáv, kerekítés).

II.VI Szerződések felülvizsgálata, átváltással kapcsolatos feladatok

Hosszú távú szerződéseknel a forintban kifejezett összeg alapján meghatározott kamat, kötbér, egyéb szerződéses mellékkötelezettségek az euró bevezetését követően aránytalan szerződéses feltételeket eredményezhetnek, ezért célszerű a hosszú távú szerződéseket felülvizsgálni, és módosításukat kezdeményezni. Ez vonatkozik az euró bevezetését megelőzően a későbbiekben megkötésre kerülő szerződésekre is. A szerződésekben rögzített fix kamatokat, kötbéreket javasolt felülvizsgálni és valamely piaci kamathoz kötni (például: jegybanki alapkamat).

II.VII A költségvetési szervek tájékoztatása, az alkalmazottak képzése és felkészítése az euró átállásra

Kiemelten fontos feladat a minisztériumok és a központi költségvetési szervek pénzügyi-számviteli területen dolgozó munkatársainak tájékoztatása, képzése az átállással és az új pénz használatával kapcsolatban. Érdemes az útmutatókat, tájékoztató anyagokat, illetve az átállást (például: a számviteli adatok átforgatását) megkönnyítő nyomtatvány, illetve nyilvántartás-mintákat készíteni, és az NGM honlapján közzétenni.

Összefoglalás

Az euróra történő átállásra való felkészülés általánosságban szól valamennyi szektorra, szakpolitikára, ágazatra vonatkozóan. A cikkben konkrétan kívántam kifejtetni ezen átállás részleteit a védelmi szektorra vonatkozóan.

Az euróra történő átállás feladatai a közszférában kiemelt jelentőségűek több szempontból is. Egyrészt itt az állam nem csak szervező, koordináló szerepkörben tűnik fel, hanem a közszféra átállással kapcsolatos feladatainak végrehajtása közvetlen állami felelősségi körbe is tartozik. Emellett a közszférában jelentkező feladatok ennek megfelelően a védelmi szektort is teljes körben érintik, így kiemelten fontos az átállás zökkenőmentes lebonyolítása.

A magas színvonalú végrehajtás erősíti a lakosságban a bizalmat az új pénznem iránt, csökkenti a változással – szükségszerűen – együtt járó bizonytalanságot.

A közszféra átállásának tartalma, ezen belül a védelmi szektor két megközelítésből vizsgálható:

- 1 A közszféra szereplőinek, mint szervezeteknek az átállása, ideértve a védelmi költségvetési fejezetek, költségvetési szervek teendőit.
- 2 A közszféra által működtetett nagy rendszerek (adó-, számviteli statisztikai rendszer, közszféra illetményei, szociális, jóléti típusú ellátások stb.) átállítása, és ezek kihatásai a védelmi szektor szereplőire.

Tekintettel arra, hogy a védelmi szektor felkészülését elsősorban a nagy rendszerek átállításával kapcsolatos feltételrendszer érinti közvetlenül, az átállási terv egyik változatában ezen funkcionális kérdésekre szükséges koncentrálni.